

Veronika MODRÁ, *Dětská móda v 19. století – pramen ke změnám v postavení dítěte*. Diplomová práce, Pedagogická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, České Budějovice 2006, 104 strany (včetně příloh).

Posudek oponentky

Předkládaná diplomová práce svým názvem slibuje interpretaci dětské módy 19. století v souvislosti s proměnami postavení dítěte v rodině i společnosti. Slibuje tím rovněž, že přinese nové poznatky v oblasti, která pro dané období u nás zůstává stranou odborného zájmu, a to přes to, že právě v devatenáctém století je v Čechách tento vývoj velmi zřetelný díky jeho umělecké reflexi, výtvarné i literární (literatura pro děti, časopisy, učebnice, nový typ ilustrace; chceme-li se držet slova „móda“, tedy i móda vzpomínek a pamětí, pohlednic s dětskými motivy atd.). Vezmeme-li v úvahu, že v úvodu diplomantka posouvá původně vymezené období o půlstoletí vpřed, tj. od poloviny 19. století do 40. let století dvacátého (s. 8), narůstá naznačená pramenná základna ještě více (kupř. kultura všedního dne související s poetismem, který povýšil dětství na kulturotvorný prvek), a to již nemluvíme o tom, že takto posunuté období má dostatečné obrazové zázemí k tématu ve fotografii a filmu.

Přesto v přílohách převládají přetisky z literatury zahraniční provenience, kde pouze jedna jediná fotografie „z rodinného alba“ naznačuje možnosti, o které se diplomantka připravila. Vždyť z přelomu století, resp. z první poloviny dvacátého století bychom těžko hledali osobnost vědy, politiky či kultury (naštěstí alespoň „Sestry Bedřicha Smetany“ jsou v práci přítomny), u níž není známa dětská fotografie. Kromě časopisů pro ženy a jejich „módních“ příloh by mnohý materiál poskytl rovněž jakýkoliv společenský časopis, Světozorem, Lumírem či Zlatou Prahou počínaje, a to nejen fotografiemi a obrazy, ale rovněž reklamou („slavný“ Elektrolux, Nestlé a mnohé další).

V tomto smyslu poněkud vzbuzuje rozpaky seznam pramenů, jež jsou zastoupeny převážně časopisy specializovanými na módu (Milena, Eva). Má-li být ovšem móda pramenem k poznání čehokoliv o člověku a společnosti, je třeba ji rovněž hledat v životní realitě (nebylo by bývalo na škodu definovat vlastní pojetí módy). Právě tady, domnívám se, se nabízela nejzajímavější komparace. To, co bylo poněkud netypicky nejprve řečeno o přílohách, platí o vlastním textu, který z valné části mnohdy mechanicky řadí převzatá zobecnění i konkrétní příklady z literatury většinou zahraniční provenience. Pokud jde o soupis literatury, u značné jeho části si nejsem jista, do jaké míry některé tituly posílily

diplomantčin záměr (Herfortova Mládež duševně vadná či Chlupův Osud zmrzačeného dítěte), naopak, proč nebyla využita kniha Dítě v umění výtvarném.

Bylo již mnohé řečeno o tom, co v práci mohlo být a není, podívejme se tedy, co přinesla. Částečně sama diplomantka odpovídá v úvodu práce. Vymezuje „nejpopulárnější (definice!) či nejčastěji uváděné modely“, u nichž se dá vysledovat kritérium vhodnosti či nevhodnosti oděvu ve vztahu k fyzickému zdraví dítěte. I když se tímto kritériem vrací spíš do třetí kapitoly nastiňující vývoj od středověku do počátku dvacátého století, lze říci, že se takto stanoveného modelu držela a alespoň se pokusila sestavit jistou vývojovou linii. Vzhledem k tomu, že se pohybovala v terénu zmapovaném jen zčásti, to není zase tak málo.

Hrubé chyby se v práci nevyskytují, stylisticky je poněkud nevyrovnaná. Přes výše uvedené nedostatky ji doporučuji ji k obhajobě a hodnotím stupněm

d o b ř e.

V Č. Budějovicích 23. 8. 2006

doc. Dagmar Blümllová, CSc., v. r.